herpy

GRODOR

Ornate Horned Frog

Ceratophrys ornata

Ceratophrys ornata är en kraftig, bredmunnad groda från Pampas i Argentina, Uruguay och längst i söder i Brasilien, som ligger nergrävd och väntar på att något ätbart ska komma förbi. Honorna blir upp till 17 cm och kan svälja byten som är nästan lika stora som de själva. Arten är robust och lätt att sköta, men kräver respekt för munnen och fasta rutiner för rengöring och utfodring.

Familj: Ceratophryidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**8-17 cm** nos-kloaklängd
Vikt	**187-482 g**
Livslängd	**6-15 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Marklevande och grävande**
Biotop	**Våtmark och tempererad skog och äng**
Hudgift	**Inget känt**
Svårighetsgrad	**Nybörjare**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**45 × 45 × 30 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Temperatur, natt	**22-24 °C**
Luftfuktighet	**65-80 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Vintervila	**16-20 °C** 6-12 veckor
Föda	**Insekter, ryggradsdjur och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodyngel i vatten**
Äggläggning	**I vatten**
Könsmogen	**12-24 mån.**
Ägg per läggning	**1 000-2 000**
Kläckning	**2-4 dagar** vid 24-26 °C
Larvtid	**28-41 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Andra grodyngel**
Yngelvård	**Ingen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Ceratophrys ornata är en av de största och mest kompakta arterna i familjen Ceratophryidae. Huvudet är enormt, och munnen utgör omkring hälften av djurets storlek. Ögonen sitter högt, och ovanför varje öga har huden en liten, spetsig flik som liknar ett horn. Benen är korta och kraftiga, och grodan är ingen bra hoppare. Grundfärgen är klargrön med mörkgröna, bruna, gula och röda teckningar och en gräddvit, fläckig buk, men det finns också mörkgröna och albinodjur, och uppfödare har framavlat flera färgformer.

Honorna blir 12-17 cm från nos till kloak, hanarna 8-12 cm. En vuxen hona kan väga omkring 480 g och en hane omkring 190 g; siffrorna bygger på få djur. Vuxna hanar känns igen på parningsvårtor på frambenen och lös, mörkare hud i strupen där ljudblåsan sitter. Hos unga djur är könet svårt att se.

Arten beskrevs av Thomas Bell 1843 som *Uperodon ornatum* utifrån material från Darwins resa med Beagle. Den är en typisk bakhållsjägare: den gräver ner sig med bara ögon och horn fria och slår till när bytet kommer tillräckligt nära. Den biter hårt och kastar sig också över byten som är för stora att svälja, vilket i värsta fall kostar den livet. *C. ornata* är nära släkt med *C. cranwelli*, och korsningar mellan de två säljs som så kallade fantasigrodor. I dag föds *C. ornata* upp långt mer sällan än *C. cranwelli*.

Huden har serösa körtlar som bildar en svag giftsekretion. Det är inte beskrivet att den skadar eller irriterar människor, och hudgiftigheten är därför satt till ingen. Den verkliga risken är betet: käkarna har vassa tänder och tandliknande utskott, och ett bett från en stor groda gör ont och drar ofta blod. Tvätta alltid händerna efter kontakt med djuret, vattnet och bottnen.

Utbredning och livsmiljö

Ceratophrys ornata lever i de tempererade gräsmarkerna i sydöstra Sydamerika, Pampas, i Argentina, Uruguay och längst i söder i Brasilien. I Argentina är den känd från provinserna Buenos Aires, Córdoba, Entre Ríos, La Pampa, Mendoza och Santa Fe, och de allra flesta registrerade fynden ligger i Argentina. En dokumenterad fyndplats är flodslätten vid Arroyo el Pescado nära La Plata i provinsen Buenos Aires.

Det finns enstaka registreringar från Paraguay, men de är inte bekräftade, och landet är inte med på kartan. Fynd långt utanför området härrör från djur i fångenskap eller felregistreringar.

> **Naturlig utbredning:** Argentina, Uruguay och Brasilien.

LIVSMILJÖ

Arten lever på öppen, flat gräsmark, på odlade fält och i skogsbryn nära tillfälliga vattenhål, diken och översvämmade ängar. Klimatet har en varm, våt sommar från oktober till april med 28-32 °C och riklig nederbörd och en svalare, torr vinter från maj till september med 18-22 °C i genomsnitt. Den genomsnittliga luftfuktigheten ligger på 65-80 %.

Grodan tillbringar största delen av tiden nergrävd i lera eller lös jord. Under den kalla, torra tiden går den i vila under jorden och bildar en skyddande hinna kring huden mot uttorkning. Den har fettdepåer som den lever på: under vilan tappar grodan vikt och förbränner både glykogen och fett. Sent på våren, när värmen och regnet kommer, gräver djuren upp sig och leker i grunda, tillfälliga vattenhål.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Ett vuxet djur ska ha ett liggande terrarium på minst 45 × 45 × 30 cm. Tumregeln för släktet är en golvyta på 8-10 gånger djurets storlek, och en stor hona får gärna mer. Höjden betyder mindre, för grodan klättrar inte och hoppar dåligt. Ett för stort terrarium kan dock göra det svårt för en ung groda att fånga sin föda. Håll djuren var för sig, för arten äter artfränder.

Ge 10-20 cm lös, fuktig botten så att grodan kan gräva ner sig helt, till exempel kokosmull blandad med sphagnum och lite kokosflis eller ett bioaktivt skogsbottensubstrat över ett dräneringslager. Lägg löv eller mossa överst, ett gömställe av kork eller en grotta och en låg, tung vattenskål. Levande eller konstgjorda växter, till exempel pothos i nedgrävda krukor, ger skydd och hjälper till med fuktigheten. Undvik grus och småsten, som kan sväljas.

Terrariet ska ha ett lock med god ventilation så att botten inte blir sur och möglig. Ta bort träck och foderrester minst en gång i veckan, och oftare vid behov. Rör om i botten då och då, och byt den helt när den luktar eller börjar ruttna. Står flera terrarier sida vid sida, sätt skärmar emellan så att grodorna inte kastar sig mot glaset.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten

TEMPERATUR

På dagen hålls terrariet på 24-28 °C och på natten på 22-24 °C. *C. ornata* äter bäst i den varma änden och sämre när det är svalt. Över 30 °C eller under 18 °C under längre tid kan vara dödligt. En värmematta ska sitta på sidan av terrariet, inte under botten, som torkar ut jorden, eller så kan en värmelampa i locket användas. Använd alltid en termostat och två termometrar, en i den varma och en i den svala änden. Ställ inte terrariet i direkt sol.

För avel ska djuren genomgå en sval och torr dvala vid 16-20 °C i 6-12 veckor (se Avel). Vid jämn temperatur året runt är dvalan inte nödvändig, och bara friska, välnärda djur bör gå i dvala.

Läs mer: Värme och temperatur Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten hålls på 65-80 % hela året och höjs till omkring 90 % under parningstiden. Spruta lätt varje dag så att botten är fuktig men inte blöt. Ha både fuktigare och torrare områden i botten, till exempel under ett gömställe, och låt unga grodor få det lite fuktigare än vuxna. Spruta mer under den varma delen av året.

Huden är tunn och tar upp vatten och ämnen direkt, så botten får aldrig torka ut helt, men en ständigt blöt botten ger svamp och hudproblem. Använd kranvatten behandlat med ett vattenberedningsmedel mot klor och kloramin, eller rent vatten utan kalk för sprutning.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Ge alltid en låg skål med friskt, behandlat vatten, tillräckligt stor för att hela grodan ska kunna ligga i den, och med vattnet högst upp till grodans mun. Grodan simmar dåligt och måste kunna vila med huvudet över vattnet och komma upp utan besvär.

Grodan gör ofta sina behov i vattnet, så byt det varje dag och rengör skålen i varmt vatten utan tvål. Arten är mycket känslig för insektsmedel, särskilt ämnen som klorpyrifos, som verkar på nervsystemet. Använd aldrig insektsmedel i närheten av terrariet.

LJUS OCH UVB

UVB är inte nödvändigt, men ett svagt UVB-rör (Ferguson-zon 1) kan vara till nytta, eftersom grodan i naturen får lite UV. Häng det över ena sidan så att det alltid finns skugga i resten, och ge inte albinos UVB, eftersom de är ljuskänsliga. Ha ljuset tänt 12 timmar om dagen, gärna styrt av en timer, och mörkt på natten. Grodan är mest aktiv i skymningen och på natten och ligger nergrävd större delen av dagen.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Arten äter nästan allt som kan komma in i munnen. I naturen äter vuxna grodor framför allt ryggradsdjur som möss, små fåglar, ödlor och andra grodor, men också stora spindlar och insekter. I terrariet bör baskosten vara insekter och maskar: syrsor, gräshoppor, kackerlackor och daggmaskar. Möss ges bara någon enstaka gång till stora djur, för grodan kan bli beroende av dem och vägra insekter, och en kost av enbart möss ger fetma.

Unga grodor matas dagligen, vuxna var tredje eller fjärde dag. Ge hellre flera små foderdjur än ett stort, och använd en pincett så att grodan inte sväljer bottenmaterial. Grodan kan kvävas om den försöker svälja något som är för stort.

Mata foderdjuren väl 1-2 dygn innan, och pudra dem med kalk med D3 blandad med ett multivitamin. Variera så mycket som möjligt mellan daggmaskar, syrsor, gräshoppor och kackerlackor.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Ceratophrys ornata är en stillasittande groda som ligger nergrävd större delen av tiden och bara kommer fram för att äta. Den är inget djur att ta upp. Den kan hoppa efter en hand som kommer för nära, och betet gör ont. Biter den, vänta tills den själv släpper, för drar du undan handen kan såret bli värre.

Flytta djuret så lite som möjligt och använd en ren plastlåda, t.ex. vid rengöring. Måste du röra det, använd våta, rena händer eller pudderfria handskar och ta tag bakifrån. Håll arten enskilt: den äter artfränder, även stora. Hanarna lockar högt med ett läte som mer liknar en and i nöd än en groda. Även grodynglen ger ifrån sig korta, metalliska ljud under vattnet, förmodligen som försvar.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Honorna är alltid störst. Hanarna har lös, mörkare hud i strupen och brunaktiga parningskuddar på frambenen under lektiden. Hos ungdjur är könet svårt att se. Arten kan vara könsmogen efter 12 månader, men det rekommenderas att vänta tills djuren är 18-24 månader innan de används i avel. Välj friska djur i god hull.

PARNING

Arten är svår att få att föröka sig i fångenskap, och det kräver en vila som efterliknar den kalla, torra tiden. Mata djuren rikligt i en månad och sluta mata två veckor före, så att tarmen är tom. Sänk sedan ljuset från 12 till 8 timmar och temperaturen gradvis till 20 °C under två veckor, och spraya mindre. När grodorna har grävt ner sig sänks temperaturen till 16 °C, och ytan får torka lite. Vilan varar 6-12 veckor, kortast för de yngsta djuren. Vill grodorna inte gräva ner sig, gå tillbaka till normal skötsel och försök senare.

Efteråt återställs ljus, temperatur och sprayning gradvis. Efter en veckas matning sätts djuren i ett paludarium med vatten över hela bottnen, så djupt att de kan hålla huvudet över vattnet, och det sprayas kraftigt flera gånger om dagen. En liten grupp med två hanar till varje hona ger bättre resultat än ett enda par.

Hos djur som inte vill föröka sig kan en hormoninjektion utlösa lockrop, amplexus och äggläggning inom ett dygn. Metoden används av forskare och veterinärer, inte av privatpersoner.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Honan lägger 1.000-2.000 ägg som ligger enskilt och utspridda i vattnet och fastnar på växter, stenar och karets sidor. Större delen blir friska grodyngel. Ta upp föräldrarna efter äggläggningen, för de äter äggen. Det finns ingen yngelvård.

Grodynglen är rovdjur och kannibaler. Mata dem flera gånger om dagen med levande foder som tubifex, mygglarver och hackade daggmaskar, och håll dem enskilt i små behållare eller i ett stort kar med gott om flytande växter att gömma sig i. Vattnet måste vara rent och behandlat, för grodynglen är mycket känsliga för insektsmedel.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

METAMORFOS

Äggen kläcks inom 2-4 dagar. Vid 25 °C simmar grodynglen fritt och äter efter omkring tre dygn, får bakben efter 17 dagar och förvandlas efter 28-41 dagar; den övre gränsen är lånad från *C. cranwelli*.

När frambenen kommer behöver grodynglet grunt vatten och lätt tillträde till land, t.ex. en sluttande sten eller en flytande bit kork, annars drunknar det. Grodynglen kan fortsätta äta mitt i förvandlingen. Flytta den nyförvandlade ungen bort från de andra, så att den inte blir uppäten.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna mäter förmodligen 30-40 mm vid metamorfosen, som hos *C. cranwelli*. Håll varje unge för sig i en liten ask med ett par cm fuktig jord, en låg vattenskål och ett gömställe, för ungarna äter också sina syskon. Spraya dagligen.

Ge små, levande foderdjur som syrsor och daggmaskar dagligen, pudrade med kalk och vitaminer, och gå över till större foderdjur allteftersom ungarna växer. Väg eller mät dem regelbundet så att du kan se om de växer, och flytta dem till ett större terrarium när de blir för stora för asken.

Hälsa och vanliga misstag

Arten är härdig, men flera typiska problem uppstår i skötseln:

- Fetma och felnäring. En kost av enbart möss ger fetma. Variera fodret och pudra insekterna med kalk och D3.
- Kvävning. Grodan kan försöka svälja något som är för stort. Ge foder i lagom storlek.
- Förstoppning vid nedsvalt grus eller bottenmaterial.
- Smutsigt vatten och smutsig botten. I ett slutet, vått terrarium förökar sig bakterier snabbt. Byt vatten varje dag och ta bort avföring regelbundet.
- Kemikalier. Grodynglen reagerar kraftigt på insektsmedel som klorpyrifos. Håll terrariet fritt från besprutningsmedel och rengöringsmedel.
- Parasiter. Amfibier i fångenskap kan ha många sorters tarmparasiter. Ta med ett avföringsprov till en veterinär med

kunskap om amfibier om grodan tappar vikt eller äter dåligt.

- Brucella. En atypisk *Brucella*-stam har hittats hos arten i fångenskap. Om den kan smitta människor är inte klarlagt, så tvätta händerna noga efter kontakt med djur, vatten och botten.

Slutar grodan äta i flera veckor utan att vara i vila, har den svullnader, sår eller röd hud, eller gäspar den utan att stänga munnen igen, kontakta en veterinär med erfarenhet av amfibier. Djur i vila ska inte grävas upp.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.